

صلى الله عليه وسلم

دانشگاه الزهرا (س)

دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته علوم اقتصادی

عنوان

تحرک درآمدی و پویایی فقر و نابرابری در ایران: رویکرد داده‌های شبه پنل

اساتید راهنما

دکتر حسین راغفر، دکتر منیژه نخعی

استاد مشاور

دکتر تیمور محمدی

دانشجو

میترا باباپور

اسفند ماه ۱۳۹۱

کلیه دستاوردهای این تحقیق متعلق به دانشگاه الزهرا (س) است.

تقدیم بہ:

روح پاک پدر و مادرم

کہ عالمانہ بہ من آموختند تا چگونہ در عرصہ زندگی، استادگی را

تجربہ نمایم.

و بہ:

خواہرم

امید بودم.

شکر شایان نثار ایزدمنان که توفیق را رفیق را هم ساخت تا این پایان نامه را به پایان برسانم.

از جناب آقای دکتر حسین راعفرو سرکار خانم دکتر نثره نخعی به عنوان اساتید راهنما

و

جناب آقای دکتر تیمور محمدی به عنوان استاد مشاور

به واسطه راهنمایی های بی دریغشان بسیار سپاسگزارم.

چکیده

در این مطالعه فقر، نابرابری و تحرک درآمدی در چارچوب پویا طی دوره‌ی ۱۳۹۰-۱۳۶۳ مورد بررسی قرار گرفته است. برای این منظور به دلیل فقدان داده‌های پنل از داده‌های شبه پنل استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که در طی سال‌های فوق سرعت همگرایی و تحرک درآمدی مطلق و شرطی بسیار پایین بوده است. نتیجه‌گیری عمومی از وضعیت فقر و نابرابری طی ۲۸ سال گذشته حکایت از آن دارد که سیاست‌های بخش عمومی تأثیری بر کاهش فقر در ایران نداشته است و علیرغم بیشترین میزان درآمدهای نفتی در کشور طی ۶ سال آخر دوره مطالعه، روند عمومی وقوع فقر در کشور از درآمدهای نفتی منتفع نشده است. این مسئله به شکست ساختاری مهمی در اقتصاد ایران اشاره می‌کند که در بسیاری از مطالعات دیگر نادیده گرفته شده است. این نکته حکایت از همزمانی دو پدیده دارد، یکی شکل ساخت سیاسی نخبه‌گرا است. به این معنا که سیاست‌های عمومی در جهت تأمین منافع طبقات برخوردار عمل می‌کند. نکته دوم وقوع فقر بالا و مستمر طی دوره‌ی زمانی مورد مطالعه می‌تواند توجیه‌گر این نکته باشد که حتی اگر افزایش درآمدهای نفتی تأثیر مثبتی بر گروه‌های درآمدی پایین داشته باشد، به خاطر تورم مستمر و بالا این بهبود اثر بخش نبوده است.

کلید واژه‌ها: فقر، نابرابری، تحرک درآمدی، تفکیک اثر سن، نسل، و سال، داده‌های شبه‌پنل پویا

فهرست.....صفحه

فصل اول: مقدمه و طرح مسئله	۱
۱-۱ مقدمه	۳
۲-۱ مسئله پژوهش	۴
۳-۱ پرسش های پژوهش	۵
۴-۱ اهداف پژوهش و ضرورت آن	۵
۵-۱ فرضیات پژوهش	۵
۶-۱ اطلاعات مربوط به روش شناسی پژوهش	۶
۱-۶-۱ تعریف جامعه آماری و ویژگی های آن	۶
۲-۶-۱ ابزار سنجش	۶
فصل دوم: پیشینه پژوهش	۷
۱-۲ مقدمه	۹
۲-۲ مطالعات انجام شده در ایران	۹
۳-۲ سایر مطالعات تجربی در زمینه فقر	۱۲
۴-۲ مطالعات انجام شده در خارج از ایران	۱۵
فصل سوم: مبانی نظری	۲۱
۱-۳ مقدمه	۲۳
۲-۳ شناخت و سنجش فقر	۲۳
۱-۲-۳ رویکرد مادی (سنجش پولی)	۲۴
۱-۱-۲-۳ فقر مطلق و نسبی	۲۴
۲-۲-۳ رویکرد توانمندی و آزادی ها	۳۲
۳-۲-۳ رویکرد محرومیت اجتماعی	۳۲
۳-۳ چارچوب های تحلیل فقر: پویایی (جریان) فقر در مقابل ایستایی (ذخیره) فقر	۳۴
۴-۳ پویایی فقر: مفهوم و اهمیت	۳۸
۵-۳ ویژگی های فقر مزمن	۳۹
۱-۵-۳ استمرار (بقا) فقر	۴۰
۲-۵-۳ شدت فقر	۴۴
۳-۵-۳ فقر چند بعدی	۴۵

۴۶.....	۶-۳ تحرک اقتصادی: آشنایی با ادبیات موضوع
۴۷.....	۱-۶-۳ نمادگذاری
۴۸.....	۷-۳ مفاهیم و شاخص های سنجش تحرک
۴۸.....	۱-۷-۳ وابستگی زمانی
۵۱.....	۲-۷-۳ حرکت وضعی
۵۳.....	۳-۷-۳ حرکت سهم ها
۵۴.....	۴-۷-۳ تحرک به عنوان عامل برابرکننده درآمدها در طی زمان
۵۵.....	۵-۷-۳ حرکت درآمدهای متقارن
۵۷.....	۶-۷-۳ حرکت جهتی درآمد
۵۸.....	۸-۳ زیر مفاهیم تحرک: تجزیه تحرک درآمدی
۵۹.....	۹-۳ تحرک نسبی و مطلق
۶۱.....	۱۰-۳ رویکرد های اصلی سنجش تحرک درآمدی
۶۲.....	۱۱-۳ نابرابری، تحرک، رشد، و فقر مفاهیمی مجزا اما مرتبط
۶۶.....	۱۲-۳ رویکرد اصل موضوعه ای
۷۱.....	فصل چهارم: روش محاسبه و تجزیه و تحلیل داده ها
۷۳.....	۱-۴ مقدمه
۷۳.....	۲-۴ روش شناسی تحرک درآمدی
۷۳.....	۱-۲-۴ الگوسازی و داده های پنل
۸۲.....	۲-۲-۴ رویکرد نسلی و داده های شبه پنل
۸۶.....	۳-۲-۴ الگو سازی با داده های مقطعی متوالی و شبه پنل
۸۶.....	۱-۳-۲-۴ داده های شبه پنل ایستا
۸۹.....	۲-۳-۲-۴ داده های شبه پنل پویا
۹۷.....	۳-۴ داده های مطالعه و پردازش آمار و اطلاعات
۱۰۵.....	۱-۳-۴ داده های درآمد
۱۰۶.....	۲-۳-۴ داده های هزینه
۱۰۷.....	۳-۳-۴ واحدهای مورد مطالعه
۱۰۹.....	۴-۴ تخمین تحرک درآمدی
۱۰۹.....	۱-۴-۴ مدل اول (تحرک مطلق)

۱۱۰.....	۲-۴-۴ مدل دوم (تحرک شرطی)
۱۱۷.....	۵-۴ تفکیک اثرات سن، نسل و زمان
۱۲۶.....	۶-۴ روند فقر و نابرابری در نسل های مختلف
۱۲۶.....	۱-۶-۴ محاسبه ارزش سبد غذایی
۱۲۸.....	۲-۶-۴ ضریب اینگل
۱۲۸.....	۳-۶-۴ محاسبه مقیاس معادل
۱۵۳.....	فصل پنجم: پیشنهادات و نتیجه گیری
۱۵۹.....	منابع و مأخذ

